

Мистецтво військових інновацій. Уроки Армії оборони Ізраїлю

Це не історія ізраїльської армії і не історія ізраїльських війн. Це звіт про розслідування, яке почалося з простого запитання: чому відносно невеликі, відносно бідні ізраїльські збройні сили вже давно є винятково інноваційними?

Десятиліття за десятиліттям, як під нагальним тиском війни, так і тоді, коли загрози затихли, Армія оборони Ізраїлю (ЦАХАЛ), як офіційно перекладається українською мовою, продовжувала впроваджувати інновації, спочатку здебільшого самостійно, а потім у співпраці з новонародженою військовою промисловістю країни і молодими дослідницькими центрами, в яких немінуче працювали переважно ветерани ЦАХАЛу.

З роками вони розробили нову тактику в повітрі, на морі, для рейдів командос, а також для бронетанкової війни — одна конкретна танкова битва 1973 року була взята за зразок успішної оборони проти чисельно переважаючих бронетанкових сил («бийся в меншості і перемагай») в наступних польових статутах армії США.

ЕДВАРД Н. ЛЮТТВАК, ЕЙТАН ШАМІР

**МИСТЕЦТВО
ВІЙСЬКОВИХ ІННОВАЦІЙ**

**УРОКИ
АРМІЇ ОБОРОНИ
ІЗРАЇЛЮ**

Видавництво
«СВАРОГ»
Київ – 2024

Люттвак Едвард Н., Шамір Ейтан

Л 96 Мистецтво військових інновацій. Уроки Армії оборони Ізраїлю. / Едвард Н. Люттвак Ейтан Шамір. — Київ: Вид. Дім «СВАРОГ», 2024. — 266 с.

ISBN 978-611-01-3054-7

Це не історія ізраїльської армії і не історія ізраїльських війн. Це звіт про розслідування, яке почалося з простого запитання: чому відносно невеликі, відносно бідні ізраїльські збройні сили вже давно є винятково інноваційними?.

Десятиліття за десятиліттям, як під нагальним тиском війни, так і тоді, коли загрози затихли, Армія оборони Ізраїлю (ЦАХАЛ), як офіційно перекладається українською мовою, продовжувала впроваджувати інновації, спочатку здебільшого самостійно, а потім у співпраці з новонародженою військовою промисловістю країни і молодими дослідницькими центрами, в яких неминуче працювали переважно ветерани ЦАХАЛу. З роками вони розробили нову тактику в повітрі, на морі, для рейдів коммандос, а також для бронетанкової війни — одна конкретна танкова битва 1973 року була взята за зразок успішної оборони проти чисельно переважаючих бронетанкових сил («бийся в меншості і перемагай») в наступних польових статутах армії США.

ISBN 978-611-01-3054-7

Вступ.....	5
Виховання армії під вогнем.....	9
Єдина структура та інновації.....	18
Як дефіцит може стимулювати інновації.....	30
Молодий офіцерський корпус.....	37
Свідомий дефіцит старших офіцерів.....	40
Розподіл відповідальності по низхідній.....	44
Інновації з низів.....	51
Ініціатива як шлях до інновацій.....	56
Резервна армія інноваторів.....	66
Інший військово-промисловий комплекс.....	72
Високошвидкісний розвиток.....	80
Від ракетних катерів до «Залізного купола».....	80
«Залізний купол».....	87
Жінки в Армії Оборони Ізраїлю як новатори.....	104
Військова доктрина та інновації.....	109
Від триумфу до поразки в повітрі, 1967 і 1973 роки.....	119
«Артзав 19», несподіванка 1982 року.....	134
Повітряна міць відновлена завдяки технологічному стрибку.....	153
Революція дронів.....	154
Підвищення живучості.....	160
Оркестр: Комп'ютерна революція Селли.....	164
Дія.....	170
Елітні підрозділи.....	174
Масове створення військової досконалості.....	174
Військові підприємці та спецназ.....	195
Моше Бецер і підрозділ 5101.....	204
Бронетанковий корпус.....	209

Дисципліна і технологічна імпровізація	209
Революція Таля: Дисципліна, артилерія та ініціатива	217
Німецький вчений рятує ізраїльські танки: Реактивна броня.....	220
Чому «Меркава» відрізняється від інших	223
Захист насамперед	226
Від пасивного захисту до активного	228
Мобільність.....	235
Вогнева міць.....	236
Важкі бронетранспортери	238
Підрозділи 8200 та 81	240
Інша еліта: «Далекоглядний» і підрозділ 9900	251
Інші види інновацій	255
Підрозділ 81	258
Висновок	260
Подяки	265

Це не історія ізраїльської армії і не історія ізраїльських війн. Це звіт про розслідування, яке почалося з простого запитання: чому відносно невеликі, відносно бідні ізраїльські збройні сили вже давно є винятково інноваційними?

Десятиліття за десятиліттям, як під нагальним тиском війни, так і тоді, коли загрози затихли, Армія оборони Ізраїлю (ЦАХАЛ), як офіційно перекладається українською мовою, продовжувала впроваджувати інновації, спочатку здебільшого самостійно, а потім у співпраці з новонародженою військовою промисловістю країни і молодими дослідницькими центрами, в яких неминуче працювали переважно ветерани ЦАХАЛу. З роками вони розробили нову тактику в повітрі, на морі, для рейдів командос, а також для бронетанкової війни – одна конкретна танкова битва 1973 року була взята за зразок успішної оборони проти чисельно переважаючих бронетанкових сил («бийся в меншості і перемагай») в наступних польових статутах армії США.

На вищому, оперативному рівні війни ізраїльтяни розробили нові схеми комбінованих дій, часто для того, щоб скористатися перевагами нових технологій, оскільки вони часто були першими, хто їх впроваджував, але іноді для того, щоб максимально ефективно використовувати цілком звичайні війська. У великій битві 1967 року під Абу-Агейлою / Умм-Катефом (5-6 червня 1967 року) колони піхоти, танкові батальйони, масована польова артилерія і повітряно-десантні війська, що десантувалися, атакували добре укріпленого, добре озброєного ворога, сходячись з різних напрямків – здавалося б, це був рецепт катастрофи епічного масштабу від дружнього вогню.

Це була спроба синергетичної перемоги в стилі «камінь, папір, ножиці»: повітряний десант висадився на гелікоптерах серед єгипетських артилерійських батарей, екіпажі яких, звісно, не були готові до рукопашного бою; піхота не атакувала єгипетські окопи фронтально, а увійшла в них, спочатку подолавши, здавалося б, непрохідні піщані дюни, щоб дістатися до їхніх незахищених

вихідних позицій. Тим часом танки, утримувані на відстані протитанковими мінами, які захищали єгипетські лінії окопів, все ж змушували захисників не висовуватися лобовим вогнем і погрожували штурмом, відволікаючи їх від реальної загрози, ізраїльської піхоти, що спускалася вниз по їхніх власних лініях окопів. Замість того, щоб розгромити ворога вогнем, розпалася протилежна сторона.

Прагнення здивувати ворога новими схемами дій, неминуче пов'язаними з прийняттям великих, а іноді й надзвичайних ризиків, характеризувало ізраїльські операції в період великих конвенціональних війн, які розпочалися в 1967 році і закінчилися в 1973 році припиненням вогню, що переросло в «мир хоробрих» з Єгиптом у мирному договорі 1979 року. Тактичні інновації, пов'язані з високим ризиком, застосовувались як у великих, так і в малих операціях командос на суші, на морі і в повітрі. (В одній з них гелікоптери «Супер-Фрелон» доставляли війська і техніку до віддаленої цілі за межами максимальної дальності польоту в обидва боки, повертаючись порожніми для дозаправки перед тим, як знову вилетіти за солдатами). Альтернатива такому ризику завжди була неприйнятною для ізраїльтян: прямі, малоризиковані, лобові атаки коштували б десятки тисяч жертв у роки, коли ЦАХАЛ вів найбільші битви з часів Другої світової війни, з тисячами танків і артилерійських знарядь і сотнями реактивних винищувачів. Сміливі, ризиковані інновації рятували життя не лише під час невеликих рейдів командос, але й у найбільших масштабах. Мабуть, найбільш екстремальним прикладом ризикованих дій стало штурмове форсування Суецького каналу в жовтні 1973 року, яке порушило елементарний принцип ведення війни: ізраїльські війська навіть не контролювали свій бік каналу, коли перейшли на єгипетський бік, щоб атакувати загарбників з тилу. Головний герой, тодішній командир дивізії Аріель Шарон, був належним чином засуджений своїми колегами як безрозсудний гравець – аж поки не вийшов переможцем.

Але найвідоміші ізраїльські інновації не були ні тактичними, ні оперативними, а скоріше технологічними, починаючи з 1960-х років з «Габріеля», першої на Заході протикорабельної ракети, дешево розробленої тоді ще мізерним ізраїльським флотом, коли Ізраїль все ще був сільськогосподарською країною з двомільйонним населенням і майже не розвиненою промисловістю. Прибувши вчасно на жовтневу війну 1973 року після швидкого процесу розробки, «Габріель» вирішив її результат

на морі, потопивши дев'ятнадцять єгипетських і сирійських кораблів, не втративши при цьому жодного.

Це була перша з низки справжніх інновацій, або макроінновацій, які були не просто новими і вдосконаленими версіями того, що вже існувало, а зброєю чи технологіями, яких до того часу взагалі не існувало. У 1970-х роках макроінновації були скоріше мікроінноваціями, коли з'явилися перші невеликі дистанційно пілотовані літальні апарати (ДПЛА), застосування яких відтоді постійно розширювалося: від спостереження з повітря до різних форм нападу і навіть транспортування; невдовзі вони були перейменовані на безпілотні літальні апарати (БПЛА), а потім стали повсюдно поширеними сьогодні дронами. Ізраїль залишається важливим користувачем і постачальником безпілотників, експортуючи різноманітні моделі – від найменших ручних до великих літальних апаратів, здатних завдати повітряних ударів на великі відстані зі значним боезапасом. Також у 1970-х роках танк «Меркава» розроблявся у кількох модифікаціях, залишаючись єдиним основним бойовим танком, який відрізняється від класичної конфігурації з заднім розташуванням двигуна, властивої всім іншим основним бойовим танкам (при вазі 65 тонн він є найважчим і, схоже, найкраще захищеним танком).

У червні 1982 року Ізраїль представив першу з безлічі повітряних військових приманок, які посилили ізраїльську військово-повітряну міць, і хоча новий тип тактичного/стратегічного підводного човна все ще залишається проектом, оповитим таємницею, протиракетна і протиповітряна система «Залізний купол» стала всесвітньо відомою в 2014 році, коли вона досягла безпрецедентних показників перехоплення балістичних ракет, а ще кращих результатів досягла в травні 2021 року під час бойових дій між Ізраїлем і ХАМАС в Газі, коли вона зменшила вплив близько 4 000 бомбардувальних ракет до кількох жертв. На той час розроблена Ізраїлем система відображення на шоломі стала центральною інновацією багаточільового багатонаціонального сімейства винищувачів F-35 (вона дозволяє пілотам бачити крізь літак, яким вони керують), а інша інновація (не винахід), система активного захисту бронетехніки «Трофі», виявляє вхідні протитанкові ракети і ракети за допомогою радарів і вражає їх самозарядними боеприпасами. Тепер, інтегрована з конкуруючою ізраїльською системою ('Айрон Фіст'), система «Трофі» була прийнята на озброєння армією США та інших країн для своїх бронемашин. Між

цими основними інноваціями було багато інших, починаючи від реактивних бронeboxів, які можна встановити для додаткового захисту бронетехніки, до самої концепції багатоцільового реактивного винищувача, винайденого ізраїльськими ВПС наприкінці 1950-х років, коли вони були ще незначними за світовими мірками, а їхні командири – зовсім молодими.

Цій дивовижній здатності до швидких інновацій сприяє особлива організаційна структура ЦАХАЛу, і хоча вона, безумовно, зумовлена імперативами безпеки Ізраїлю, іншим фактором є освітній вплив самого ЦАХАЛу як провідного навчального закладу в країні. Історично склалося так, що національні армії, які призивають на військову службу всіх працездатних і тому не можуть бути вибірковими, здавна функціонували як потужні освітні інституції, навчаючи таким базовим речам, як особиста гігієна і різниця між правою і лівою ногою, ще з часів Другої світової війни в армії США, а також дедалі більшого розмаїття небойових навичок – від водіння автотранспорту до дедалі досконалішого використання комп'ютерів.

Це стосується і ЦАХАЛу – від навчання простій грамоті та елементарній арифметиці (з соціальних міркувань до армії приймають неписьменних і малограмотних призовників) до фінансування післядипломної освіти для своїх офіцерів. Але ЦАХАЛ додає ще один елемент, притаманний лише йому: інтенсивно імпровізаційну культуру, яка може перерости в надмірну самовпевненість, але яка винятково відкрита до інновацій. На практиці це означає, що для того, щоб нову ідею вислухали і навіть виділили кошти на її розвиток, не потрібно мати формальної кваліфікації чи високого становища, як це зрозуміли багато ізраїльтян і не ізраїльтян за ці роки.

Виховання армії під вогнем

З моменту свого народження в травні 1948 року Армія оборони Ізраїлю (ЦАХАЛ) відрізнялася від інших збройних сил світу. Вони з самого початку були створені як єдиний вид збройних сил, з молодими сухопутними, військово-морськими і військово-повітряними частинами під єдиним командуванням, замість окремих армій, флотів і військово-повітряних сил, які існували в інших країнах і існують донині (за винятком значно пізнішого і частково скасованого об'єднання в Канаді), іноді з четвертим видом збройних сил, як, наприклад, морська піхота США або італійські карабінери.

ЦАХАЛ також був і залишається унікальною армією, яка призиває на військову службу як жінок, так і чоловіків (хоча і з більш легкими винятками). Вони вже давно покладаються на жінок-інструкторів з усіх навичок, включаючи бойову підготовку, від метання ручних гранат до стрільби з гвинтівок, танкової артилерії та управління трубчастою і ракетною артилерією. Таким чином, жінки виконують функцію бойового інструктора, яку в інших арміях виконують ультрамаскулінні сержанти з бойової підготовки. Багато жінок-військовослужбовців виконують адміністративні обов'язки в приміщенні, оскільки багато з них є бойовими інструкторами. Інші зголошуються приєднатися до бойових підрозділів замість того, щоб просто навчати інших воювати, а деякі служать пілотами військово-повітряних сил і військовими моряками.

Спочатку призов жінок був просто демографічною необхідністю: країна, яка починала з населення близько 650 000 єврейських цивільних осіб, коли на неї напали кілька арабських країн, повинна була максимізувати свої людські ресурси, призиваючи до армії і жінок. Це була проста справа – доручити жінкам якомога більше небойових завдань, щоб звільнити більше чоловіків для участі в бойових діях. Але з роками з'ясувалося, що жінки забезпечують не лише чисельну перевагу, але й особливі здібності: від зменшення фактору страху, коли вони показують

новобранцям, як виконувати небезпечні за своєю суттю дії, такі як кидання ручних гранат, до квазі-материнського терпіння у передачі складних для засвоєння навичок – обидва приклади визнання, а не ігнорування гендерних відмінностей.

Ще одне фундаментальне нововведення ЦАХАЛу було натхненне швейцарською військовою практикою, але пішло набагато далі: від самого початку ЦАХАЛ був створений як військова сила, орієнтована на резервістів. У 1948 році це була лише теорія, оскільки війна почалася ще до того, як призовники стали навченими солдатами. Згодом вони стануть резервістами, які можуть бути відкликані на дійсну службу, але до початку війни 1956 року було достатньо колишніх призовників, щоб укомплектувати резервні формування, чисельність яких перевищувала чисельність діючих підрозділів, і це співвідношення ще більше збільшилося в 1967 і 1973 роках.

Це, звичайно, дуже бажана перевага резервних сил: за будь-якої чисельності населення вони можуть бути набагато більшими, ніж звичайна армія, укомплектована лише військовослужбовцями строкової служби. Але набагато менш бажаним наслідком є те, що армія, яка спирається на резерви, має сильно залежати від завчасного попередження для мобілізації основної частини своїх сил, а це дуже складна вимога, яку не можуть забезпечити навіть найкращі розвідувальні служби.

Найкращим прикладом цього стала нездатність ізраїльської військової розвідки передбачити раптові атаки Єгипту і Сирії 6 жовтня 1973 року, які стали початком повномасштабних наступальних дій. У гірких наслідках цей дорогий провал був покладений на осіб, відповідальних за ізраїльську військову розвідку, які не змогли переглянути свої переконання, оскільки ворожі сили, що стояли перед ними, продовжували зростати. Але залежність Ізраїлю від армії, що спирається на резерви, поставила перед розвідкою нездійсненне завдання: в будь-який момент часу, якщо раптовий напад передбачений правильно, ЦАХАЛ мобілізується, і ворог відкликає атаку. У цей момент технічні та людські індикатори, в тому числі агентура у ворожому таборі, які (правильно) передбачили ворожий напад, дискредитуються, а оманливі індикатори, які заперечували небезпеку раптового нападу, підтверджуються. Повторювані випадки хибної тривоги здатні засліпити розвідувальну систему, покращуючи здатність ворога досягти несподіванки при наступній атаці.

Саме така послідовність сталася в 1973 році. Були ознаки наближення війни, але її не сталося; тоді в травні 1973 року відбулося велике нарощування єгипетських сил на Суецькому каналі перед Синайським півостровом, утримуваним Ізраїлем, що спричинило широкомасштабну мобілізацію резервних формувань і окремих військовослужбовців ЦАХАЛу. Це призвело до зупинки значної частини ізраїльської економіки, що коштувало величезних витрат. Коли день за днем не відбувалося жодних нападів з боку Єгипту, постала дилема демобілізації: відправити резервістів додому, щоб вони повернулися до свого життя і повернулися до роботи, ризикуючи, що їх знову доведеться викликати на службу у великій плутанині, або ж почекати ще деякий час, поки накопичуються витрати. Іншими словами, збройні сили, орієнтовані на резерв, пропонують великі переваги, але й несуть у собі певні ризики. Ізраїль є демократичною країною – критика в ЗМІ за «зайву мобілізацію» в травні була пам'ятна для тих, хто приймав рішення в жовтні, так само, як і застереження американців не загострювати ситуацію. Вони не мобілізувалися, а воров атакував.

З усіх нововведень ЦАХАЛу структура єдиної служби є, мабуть, найважливішою. Її елементарні економічні переваги очевидні, але, можливо, не дуже значні для добре фінансованих збройних сил: так, дешевше мати одну штабну структуру, один комплект уніформи, один набір адміністративних структур і практик тощо, але справжня перевага об'єднаних збройних сил полягає в тому, що єдність сприяє інноваціям, як ми побачимо далі. Замість суперечливої і досі незавершеної інтеграції армії, військово-повітряних і військово-морських сил, яка повільно просувалася в Сполучених Штатах, як і в більшості країн після Другої світової війни, ЦАХАЛ народився об'єднаним з самого початку, без окремих служб і, звичайно, без окремих цивільних міністерств з різними політичними міністрами на чолі. Ці міністри, особливо міністр ВМС і міністр армії США до 1947 року або перший лорд Адміралтейства, військовий і військово-повітряний міністри Великої Британії, як і їхні колеги в інших країнах, мали всі підстави виступати проти створення єдиного оборонного відомства або міністерства оборони, що зробило б їх підлеглими єдиного міністра (або міністра оборони США) оборони.

Великою проблемою євреїв Палестини, держава яких зазнала напад, щойно її було проголошено 15 травня 1948 року, було те, що вони не мали збройних сил, які б працювали, не мали армії, флоту

чи військово-повітряних сил, готових до війни, щоб захистити нову державу. Але в наступні десятиліття виявилось, що в цій найнебезпечнішій відсутності армії, флоту і повітряних сил була прихована перевага: вона дозволила ЦАХАЛу почати все заново як єдиній структурі, досягнувши об'єднання, досі недосяжного в інших країнах.

Військові інституції не мають цінності, якщо вони не є достатньо згуртованими, щоб генерувати і підтримувати високий рівень лояльності і відданості обов'язку, необхідний для ведення війни, але саме ці настрої роблять військові інституції дуже стійкими до змін – і навіть якщо їм нав'язують зміни, все одно може статися зворотній процес, оскільки незмінні менталітети знову утверджуються і відновлюють те, що існувало до змін. Саме це сталося зі Збройними силами Канади – єдиними, хто спробував перейняти структуру ЦАХАЛу, що складається з однієї служби. До того часу канадські армія, флот і військово-повітряні сили, такі ж окремі, як і їхні оригінальні британські моделі, були об'єднані відповідно до Закону про національну оборону 1968 року, в якому чітко зазначалося, що «збройні сили Її Величності, створені Канадою, складаються з одного роду військ під назвою Канадські збройні сили.

Висловлювалися сподівання, що уніфікація зменшить вартість шкарпеток, оскільки їх можна буде купувати одного кольору замість трьох, з аналогічною економією на парі мільйонів інших товарів; і сподівання, що спільне планування війни і спільне командування в бою буде набагато простішим, якщо всі, кого це стосується, належатимуть до одного військового братства з однаковим лексиконом, звичками і процедурами. Канадці теж мали гіркий досвід бойових втрат, спричинених міжслужбовими непорозуміннями. Спочатку все складалося якнайкраще, бо всі були в однаковій темно-зеленій формі об'єднаних канадських збройних сил. Але атавістичні ідентичності залишалися під поверхнею, і врешті-решт вони перемогли: 16 серпня 2011 року, через сорок три роки після об'єднання, три «природоохоронні» командування канадських збройних сил повернулися до своїх первинних назв: Королівські військово-повітряні сили Канади замість Повітряного командування, Королівські військово-морські сили Канади замість Морського командування і Канадська армія (вона ніколи не була «королівською») замість Командування сухопутних військ.

На знак поваги до традицій, уніформа повернулася до кольорів і візерунків зразка 1968 року, з червоними або синіми мундирами, золотими тасьмами і всім іншим. Оперативно це повернення не повинно означати нічого, і дійсно, окремі служби не були формально відновлені – але те, що сталося, показало, що сильна інституційна лояльність може переважати над холодним розрахунком витрат і вигод, і небезпідставно: інституційна пам'ять і лояльність підтримують моральний дух і згуртованість (тобто, *esprit de corps*), дві надзвичайно важливі, але не вимірювані нематеріальні речі, які відрізняють відносно невелику кількість збройних сил, здатних реально боротися з озброєним ворогом, від переважної більшості, яка може лише вийти на парад і напасти на беззбройних цивільних. Питання окремої уніформи є лише символічним відображенням дійсно проблемних питань, що виникають через окремі програми розвитку озброєнь, окремі навчальні центри та окремі, частково дублюючі один одного, органи управління.

Інституційна пам'ять та інституційна лояльність, достатньо потужні, щоб підтримувати бойовий дух, так само потужно перешкоджатимуть інноваціям, якщо конкретне нововведення суперечитиме місіям, статусу, етикету чи самооцінці тих, хто до нього залучений. Саме тут структура ЦАХАЛу, що складається з однієї служби, дійсно сприяє інноваціям, просто тому, що на заваді не стоїть етос або самооцінка жодної служби. Найяскравішим прикладом цього є раннє лідерство Ізраїлю в безпілотній авіації.

Хоча пілоти домінували в Повітряному корпусі ЦАХАЛу (Хейл Авір), як це було тоді, так само, як пілоти домінують майже у всіх військово-повітряних силах, це не був окремий вид військ, він не був окремою службою. Його командири підпорядковуються єдиному генеральному штабу ЦАХАЛу, і якщо пілоти могли чинити опір впровадженню безпілотних літальних апаратів, то генеральний штаб ЦАХАЛу не чинив. Саме цей організаційний фактор дозволив Ізраїлю стати світовим лідером у проектуванні, розробці та впровадженні безпілотних літальних апаратів, починаючи з 1970 року, коли він ще був відносно бідною, промислово нерозвиненою країною з тримільйонним населенням.

В інших країнах військово-повітряні сили, в яких домінують пілоти, ефективно придушили проекти безпілотних літальних апаратів, незважаючи на те, що необхідні технології були настільки доступними, що навіть виробники іграшок могли запропонувати і пропонували дистанційно пілотовані літальні апарати з

достатньою дальністю польоту і корисним навантаженням, щоб мати певне військове застосування, прямо «з коробки». І навіть зараз, понад півстоліття потому, коли літають усі види безпілотних літальних апаратів, в тому числі дуже великі і з міжконтинентальною дальністю польоту, військово-повітряні сили в усьому світі продовжують чинити опір застосуванню безпілотних літальних апаратів (дронів) в ролі винищувачів і бомбардувальників, намагаючись зарезервувати їх для пілотів, обмежуючи безпілотні літальні апарати менш героїчними спостережними функціями, за винятком хіба що окремих запусків снарядів час від часу. І це продовжується навіть попри те, що всі розуміють, що виключення людини з проектування бойових літаків може різко знизити їхню вартість, водночас значно підвищивши їхню витривалість і маневреність (звісно, за вирахуванням дискреційного контролю пілота, але це важливо лише час від часу). Оскільки людські обмеження абсолютно стримують конструкцію винищувачів, щоб уникнути інцидентів з потемнінням в очах, тунельним ефектом і втратою зору, а також перевантаженням, що призводять до втрати свідомості і смерті, винищувачі, які цінуються за свою маневреність і швидкість, суворо обмежуються саме обмеженнями на перевантаження (G-LOC), які не заважали б роботизованим літальним апаратам, якби їхні планера були механічно пристосовані для виконання цього завдання. Незважаючи на це, жоден безпілотний винищувач-бомбардувальник не виробляється, і навіть майбутній американський важкий бомбардувальник міжконтинентальної дальності B-21 «Рейдер», призначений для доставки як ядерної, так і неядерної зброї, має бути як пілотованим, так і опціонально безпілотним, таким чином, додаючи вартість робототехніки до вартості пілотованого літака і витрат на повернення додому, що є дуже великою ціною за те, щоб дозволити кільком офіцерам ВПС пілотувати ці літаки, і цей вибір міг бути зроблений лише військово-повітряними силами, в яких домінують пілоти.

Перешкоди на шляху інновацій, спричинені похвальною і справді необхідною лояльністю до служби, схоже, впливають на військово-морські сили навіть більше, ніж на військово-повітряні сили – і це легко зрозуміти, зважаючи на їхнє набагато давніше походження. І вартість військово-морської лояльності останнім часом різко зросла, тому що вона мотивує подальшу розробку і виробництво великих і дуже великих надводних бойових кораблів, незважаючи на їхню дедалі більшу вразливість перед усіма видами значно

дешевших озброєнь, в тому числі перед маневреними апаратами наземного базування, що запускаються балістичними ракетами, такими як китайські ракети середньої дальності DF-21D і DF-26, які здатні знищити будь-яке судно, в яке їм вдасться влучити однією боеголовкою, що опускається, в тому числі і авіаносні кораблі.

Все це було ще в неймовірному майбутньому, коли 14 травня 1948 року, п'ятого дня місяця іяра 5708 року за єврейським календарем, була проголошена Держава Ізраїль, яка вже вела війну, не маючи ні армії, ні військово-повітряних сил, ні військово-морського флоту, щоб протистояти збройним силам Єгипту, Трансйорданії, Іраку та Сирії, а також озброєним бандам, як малим, так і дуже великим. Саме тоді народився абсолютно новий, єдиний рід військ ЦАХАЛ, який був неодмінно оригінальним винаходом, оскільки нічого подібного не існувало ніде в світі.

У британських збройних силах – найбільш відомих палестинським євреям, оскільки багато хто з них добровільно вступив до них під час Другої світової війни – Королівський флот, армія і Королівські військово-повітряні сили мали цілком окреме адміністративне, культурне і навіть політичне існування, і насправді відрізнялися не лише зовнішнім виглядом, але й, що більш важливо, менталітетом. Не дивно, що міжвідомча співпраця була складною, а іноді просто неможливою, і лише повільно покращувалась протягом довгих років війни, від катастрофічної відсутності комунікації на початку Норвезької кампанії 1940 року до простої сварки в 1944 році, навіть незважаючи на те, що Вінстон Черчилль створив першу в світі посаду «міністра оборони» в 1940 році – мудро призначивши себе на цю посаду. Незважаючи на це, державні службовці та бюджети залишалися в руках окремого військового міністра, першого лорда адміралтейства та військово-повітряного міністра протягом усієї війни – іншими словами, був міністр оборони, Черчилль не менше, але не було власне міністерства з власним штатом або єдиним міністерським бюджетом. Апарат міністерства був створений у 1946 році, але три міністри зберігали контроль до 1964 року, і лише тоді можна було розпочати інтеграцію, якщо не об'єднання, не маючи жодних планів просунути дуже далеко в цьому напрямку.

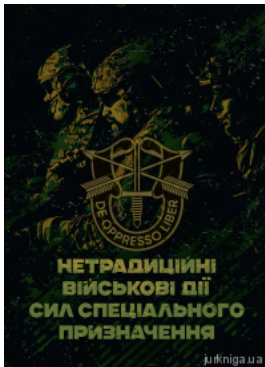
Таким чином, британська модель була недоречною для єдиної служби ЦАХАЛу, як і абсолютно нова американська модель, встановлена Законом про національну безпеку 1947 року, який замість того, щоб сприяти об'єднанню служб, перетворив Військово-повітряні сили армії США на окрему службу – ВПС США,

поряд з сухопутними військами і ВМС, з дедалі більш незалежною морською піхотою. Закон 1947 року також створив єдине Міністерство оборони, але не скасував окремі міністерства зі своїми секретаріатами і бюджетами. Таким чином, наступні міністри оборони і їхні постійно зростаючі штати протягом десятиліть повинні були докладати значних зусиль, щоб досягти прогресу в спільному плануванні і закупівлях, причому дослідження і розробки було ще важче уніфікувати.

Що стосується американської структури військового командування на війні – що було дуже важливо для Ізраїлю в 1948 році, коли війна вже йшла в умовах потенційно катастрофічної неготовності, – то вона теж була розділена. Об'єднаний комітет начальників штабів США, запізніло створений у 1942 році за зразком британського Комітету начальників штабів, міг щонайбільше намагатися координувати окреме планування і командування кожним родом військ, тому що в буквальному сенсі не було нікого, хто б насправді відповідав за це. Його голова не був ані головнокомандувачем (це прерогатива президента), ані виконавчим головою – це з'явиться лише через сорок років, під час радикальних реформ 1986 року. Не маючи оперативного штабу і власного військового апарату, перший голова Об'єданого комітету начальників штабів Вільям Д. Ліхі мав більше впливу на широку стратегію як особистий радник президента, ніж на безпосереднє ведення війни, оскільки він не мав ефективної влади над начальником штабу Сухопутних військ США, начальником військово-морських операцій ВМС США або головнокомандувачем ВПС США.

Здавалося, що не було жодної дієвої моделі для наслідування для командних структур – самі американці і британці продовжували говорити в той час, що вони виграли війну всупереч своїм командним структурам, а не завдяки їм, тоді як про Червону армію, якою так захоплювалися, було відомо надто мало. Тому ізраїльтяни 1948 року сміливо знехтували всіма усталеними практиками і проігнорували всі традиції, щоб винайти власну структуру: одна служба, один генеральний штаб, один командувач з титулом «голова генерального штабу» (Рош ха-Мате ха-Клалі) під безпосереднім керівництвом міністра оборони, під загальним керівництвом прем'єр-міністра як голови кабінету, або ж кабінету в цілому у найсерйозніших питаннях. У той час як всі інші колишні британські території наслідували престижну модель вічно славних і щойно переможних британських збройних сил, ізраїльські лідери

Книги, які можуть вас зацікавити

Нетрадиційні військові дії сил спеціального призначення

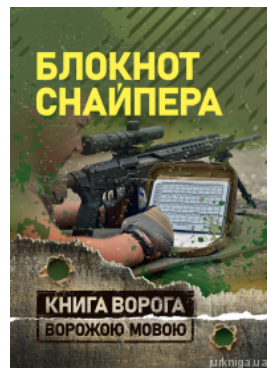
"Антиснайпинг" (організація протидії снайперу). Книга ворога ворожою мовою

Військова фортифікація. Книга ворога ворожою мовою

Основи ведення бойових дій підрозділів, частин і з'єдинень іноземних армій (на прикладах армій США і ФРГ). Книга ворога ворожою мовою

Блокнот снайпера. Книга ворога ворожою мовою

Розвідувальна підготовка підрозділів спеціального призначення. Книга ворога ворожою мовою

[Перейти на сайт →](#)